

Η επιστημονική κατάρτιση, οι συνθήκες εργασίας των καθηγητών Ειδικής Φυσικής Αγωγής στις ΣΜΕΑ και η ένταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μέσω δραστηριοτήτων

Τριπόδης Νικόλαος¹, Σκαφίδα Φωτεινή²,
Γουρδουβέλης Γεώργιος³

¹ Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής, ΥΠ.Ε.Π.Θ., Αθήνα

² Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής, ΥΠ.Ε.Π.Θ., Αθήνα

³ Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής, ΥΠ.Ε.Π.Θ., Αθήνα

tripnic@otenet.gr, fskaf@cc.uoa.gr, physag@yppepth.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ερευνητική εργασία πραγματοποιήθηκε το 2005-2006 με σκοπό: α) την καταγραφή της επιστημονική κατάρτισης των καθηγητών Ειδικής Φυσικής Αγωγής (Ειδ.Φ.Α.) που υπηρετούν στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής (Σ.Μ.Ε.Α.) της χώρας ως μόνιμοι και ως αναπληρωτές, β) των συνθηκών εργασίας τους και γ) των απόψεων και πεπραγμένων σχετικά με την ένταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ειδ.ε.α.) μέσω δραστηριοτήτων. Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε σε όλους τους καθηγητές Φυσικής Αγωγής που υπηρετούσαν σε Σ.Μ.Ε.Α. κατά το σχολ. έτος 2005-2006, μέσω της Διεύθυνσης Φυσικής Αγωγής του ΥΠ.Ε.Π.Θ. και των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας. Στα ερωτηματολόγια ανταποκρίθηκε το 81,7% των καθηγητών. Συζητούνται τα αποτελέσματα της εργασίας και η αξιοποίηση αυτών για τη βελτίωση των συνθηκών στις Σ.Μ.Ε.Α. για όλους τους συμμετέχοντες (μαθητές, καθηγητές Φυσικής Αγωγής, λοιπό εκπαιδευτικό προσωπικό).

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Σ.Μ.Ε.Α., Κατάρτιση, Ένταξη, Εργασία.

ΣΚΟΠΟΣ-ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Το σχολικό έτος 2005-2006, στο πλαίσιο ερευνητικής εργασίας, διανεμήθηκε από τη Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.), μέσω των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας, ερωτηματολόγιο προς τους καθηγητές Φυσικής Αγωγής που εργάζονταν στις ΣΜΕΑ. Το ερωτηματολόγιο αφορούσε τη συλλογή στοιχείων για την επιστημονική κατάρτιση, τις συνθήκες εργασίας και τις απόψεις σχετικά με την προώθηση του θεσμού της ένταξης μέσω σχολικών αθλητικών/πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

Σκοπός της διανομής του ερωτηματολογίου ήταν η αποτύπωση της υπάρχουσας κατάστασης όσον αφορά στα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τις σπουδές, καθώς και τις συνθήκες εργασίας όσον αφορά στους χώρους, τα υλικά και τα αναλυτικά προγράμματα. Η επεξεργασία των στοιχείων θα οδηγήσει στην εξαγωγή συμπερασμάτων για τυχόν ελλείψεις που θα μπορούν να καλυφθούν με τους απαραίτητους χειρισμούς από την πολιτική ηγεσία, προκειμένου για την παραγωγή ουσιαστικού έργου από τους καθηγητές Ειδ. Φ.Α. προς όφελος των μαθητών με ειδ.ε.α.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 31 ερωτήσεις, καταμημένο σε τρία σκέλη. Τα δύο πρώτα σκέλη αφορούσαν ερωτήματα σε σχέση με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και το τρίτο σκέλος ερωτήματα σχετικά με τις εγκαταστάσεις και το υλικό, τα αναλυτικά προγράμματα, τις δραστηριότητες και τις ανάγκες για επιμόρφωση.

Η στατιστική επεξεργασία των στοιχείων πραγματοποιήθηκε με την εφαρμογή SPSS ver. 10.2. Εξάχθηκαν μέσοι όροι, συχνότητες, ελέγχθηκαν οι διαφορές στις απαντήσεις με βάση το φύλο, την ηλικία καθώς και οι συσχετίσεις μεταξύ μεταβλητών.

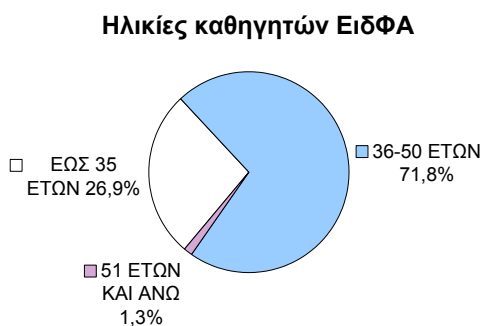
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Από τους 191 καθηγητές που υπηρετούσαν στις ΣΜΕΑ απάντησαν οι 156 καθηγητές (81,7%). Από την έρευνα φαίνεται ότι:

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

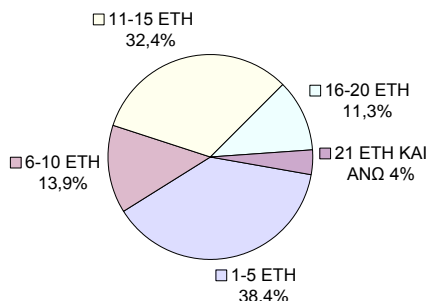
Ο χώρος της Ειδικής Φυσικής Αγωγής επιλέγεται εξίσου από άντρες και γυναίκες με 52,9% για τους άνδρες και 47,1% για τις γυναίκες.

Το 73,1% των ηλικιακών ομάδων από 36 ετών και άνω και το 61,6% των ομάδων που έχουν εκπαιδευτική προϋπηρεσία από 6 έτη και άνω είναι παράμετρος που στοιχειοθετεί τεκμήριο ικανοποιητικής έως σαφούς αντίληψης των πραγματικών διαστάσεων και των αναγκών που προκύπτουν από τις διαφορετικές ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών με αναπηρία (ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ 1,2).

Γράφημα 1: Εύρος ηλικιών καθηγητών Ειδ.Φ.Α.

Εκπαιδευτική προϋπηρεσία καθηγητών Ειδ.Φ.Α

Γράφημα 2: Έτη εκπαιδευτική προϋπηρεσίας καθηγητών Ειδ.Φ.Α.

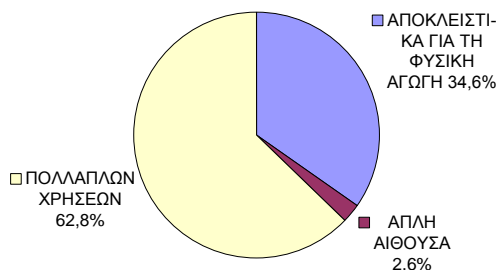
Το 51% των καθηγητών κατέχει άλλη ειδικότητα εκτός Ειδικής Φυσικής Αγωγής.

Από οικονομικοκοινωνική άποψη οι καθηγητές προέρχονται από τα μεσαία και κατώτερα στρώματα. Το 12,8% των καθηγητών έχει στην οικογένεια άτομο με αναπηρία. Σημειώνουμε δε ότι σε παγκόσμια αλλά και στις εθνικές κλίμακες το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία υπολογίζεται περίπου στο 10% του γενικού πληθυσμού.

Υλικοτεχνική υποδομή-αναλυτικό πρόγραμμα

Το 66,7% των ΣΜΕΑ έχουν εξωτερικά γήπεδα αθλοπαιδιών, το 34,6% έχουν αποκλειστική αίθουσα Φυσικής Αγωγής, το 2,6% μια απλή αίθουσα και το 62,8% αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, γεγονός που καθιστά δύσκολη τη μόνιμη διαμόρφωση του χώρου ώστε να πληρούνται οι εξειδικευμένες ανάγκες του μαθήματος (ΓΡΑΦΗΜΑ 3).

ΣΜΕΑ Αίθουσα Φυσικής Αγωγής

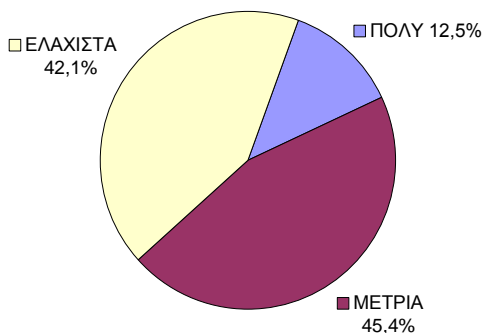

Γράφημα 3: Σ.Μ.Ε.Α.-Κλειστοί χώροι Φυσικής Αγωγής

Αθλητικό υλικό έχει το 40,6% των ΣΜΕΑ ενώ εξειδικευμένο υλικό έχει μόνο το 15,4%. Τα ποσοστά αυτά υποδεικνύουν ότι οι ΣΜΕΑ έχουν ανάγκη περισσότερου αθλητικού υλικού και κυρίως εξειδικευμένο υποστηρικτικό υλικό ανά αναπηρία.

Το 12,5% των καθηγητών πιστεύει ότι το υπάρχον αναλυτικό πρόγραμμα τους βοηθά πολύ, το 45,4% ότι τους βοηθά μέτρια και το 42,1% ότι τους βοηθά ελάχιστα στη διδασκαλία τους (ΓΡΑΦΗΜΑ 4).

Συμβολή υπάρχοντος αναλ. προγράμματος στο μάθημα Ειδικής Φυσικής Αγωγής

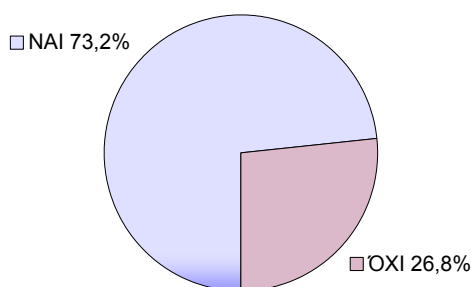
Γράφημα 4: Βαθμός συμβολής του υπάρχοντος αναλυτικού προγράμματος στο μάθημα Ειδικής Φυσικής Αγωγής

Το 67,8% των καθηγητών πιστεύει ότι δεν επαρκεί απλώς μια βελτίωση του υπάρχοντος προγράμματος αλλά απαιτείται ανασχεδιασμός ανάλογα με τον τύπο της αναπηρίας των μαθητών.

Αθλητικές-πολιτιστικές δραστηριότητες

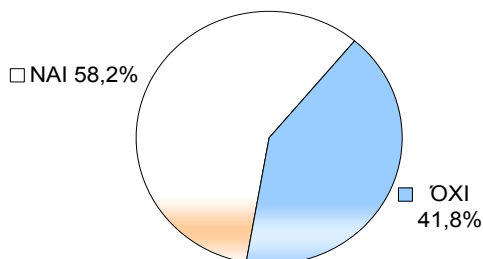
Το 73,2% των καθηγητών έχει συμμετάσχει με τους μαθητές τους σε αθλητικές δραστηριότητες και το 58,17% σε δραστηριότητες ψυχαγωγικού χαρακτήρα. (ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ 5,6).

Συμμετοχή των ΣΜΕΑ σε αθλητικές δραστηριότητες

Γράφημα 5: Βαθμός συμμετοχής των μαθητών με ειδ.ε.α. σε αθλητικές δραστηριότητες με το σχολείο τους

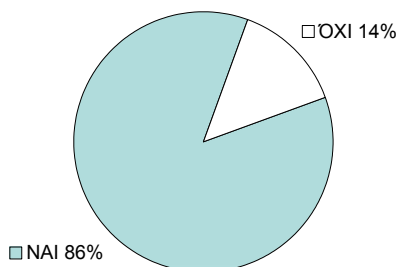
Συμμετοχή των ΣΜΕΑ σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες

Γράφημα 6: Βαθμός συμμετοχής των μαθητών με ειδ.ε.α. σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες με το σχολείο τους

Το 86% των καθηγητών πιστεύει ότι οι δραστηριότητες προωθούν την ενσωμάτωση των μαθητών με ΕιδΕΑ (ΓΡΑΦΗΜΑ 7).

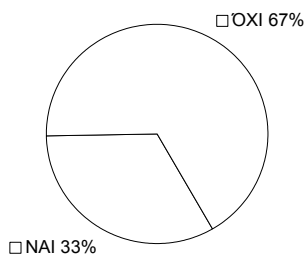
Η συμμετοχή σε δραστηριότητες προωθεί την κοινωνική ενσωμάτωση

Γράφημα 7: Απαντήσεις των καθηγητών Ειδ.Φ.Α. σχετικά με την προώθηση της ενσωμάτωσης μέσω της συμμετοχής σε δραστηριότητες

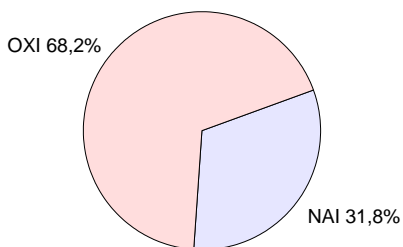
Το 67% και το 68,18% των καθηγητών δεν πιστεύει ότι οι δραστηριότητες βοηθούν στη σχολική ένταξη και στη συνεκπαίδευση των μαθητών με ΕιδΕΑ αντίστοιχα (ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ 8,9).

Η συμμετοχή σε δραστηριότητες προωθεί τη σχολική ένταξη

Γράφημα 8: Απαντήσεις των καθηγητών Ειδ.Φ.Α. σχετικά με την προώθηση της ένταξης μέσω της συμμετοχής σε δραστηριότητες

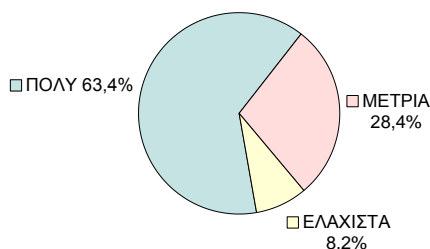
Η συμμετοχή σε δραστηριότητες προωθεί τη συνεκπαίδευση

Γράφημα 9: Απαντήσεις των καθηγητών Ειδ.Φ.Α. σχετικά με την προώθηση της συνεκπαίδευσης μέσω της συμμετοχής σε δραστηριότητες

Το 63,4% των καθηγητών αναφέρει ότι η εκπαιδευτική κοινότητα αποδέχεται πολύ τις δραστηριότητες, το 28,4% μέτρια αποδοχή και το 8,2% ελάχιστη αποδοχή (ΓΡΑΦΗΜΑ 10).

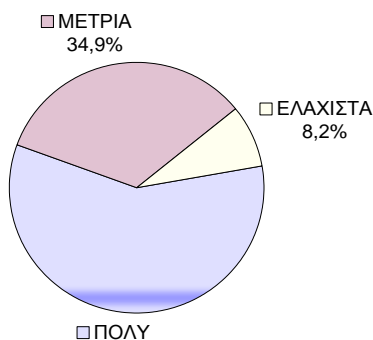
Βαθμός αποδοχής των δραστηριοτήτων από την εκπαιδευτική κοινότητα

Γράφημα 10: Απαντήσεις των καθηγητών Ειδ.Φ.Α. σχετικά με το βαθμό αποδοχής των δραστηριοτήτων από την εκπαιδευτική κοινότητα

Το 60,2% των καθηγητών αναφέρει ότι η τοπική κοινότητα αποδέχεται πολύ τις δραστηριότητες, το 34,9% μέτρια αποδοχή και το 8,2% ελάχιστη αποδοχή (Γράφημα 11).

Βαθμός αποδοχής δραστηριοτήτων από την τοπική κοινότητα

Γράφημα 11: Απαντήσεις των καθηγητών Ειδ.Φ.Α. σχετικά με το βαθμό αποδοχής των δραστηριοτήτων από την τοπική κοινότητα

Η ποιοτική ανάλυση των απαντήσεων έδειξε ότι η συμμετοχή μαθητών με ΕιδΕΑ στις δραστηριότητες:

Αναπτύσσει τον ψυχοκινητικό, το συναισθηματικό και το γνωστικό τομέα των μαθητών και προωθεί την κοινωνικοποίηση του.

Αναβαθμίζει το επίπεδο των καθηγητών, ευνοεί τις συνεργασίες μεταξύ σχολείων και γονέων, ευαισθητοποιεί την τοπική κοινότητα και προωθεί την αποδοχή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- American Psychological Association (2001). *Publication manual of the American Psychological Association* (5th Ed.). Washington, DC: A.P.A..
- Ανδρεαδάκης, Ν. Σ. & Βάμβουκας, Μ. Ι. (2005). *Οδηγός για την εκπόνηση και τη σύνταξη γραπτής ερευνητικής εργασίας*. Αθήνα: Ατραπός.
- Βάμβουκας, Μ. Ι. (2002). *Εισαγωγή στην ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και μεθοδολογία*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Bell, J. (2001). *Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας*. Αθήνα: Gutenberg.

- Τριπόδης, Ν., (2005). *Ιδεολογικές επιδράσεις στην ειδική φυσική αγωγή στην Ελλάδα τον 20ο αιώνα*. Διδακτορική διατριβή. Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Κοινωνιολογίας. Αθήνα.
- Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής, Υπ.Ε.Π.Θ. (2005). *Στοιχεία μαθητικού πληθυσμού με αναπηρίες* (Ιούνιος 2005). Ανακτήθηκαν τον Οκτώβριο 2005, από τη διεύθυνση: <http://www.yperpth.gr>.
- Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής (2005). *[Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Καθηγητές Ειδικής Φυσικής Αγωγής]*. Αθήνα: Υπ.Ε.Π.Θ., Γενική Διεύθυνση Σπουδών Α΄/βαθμιας & Β΄/βαθμιας Εκπαίδευσης.
- Μακράκης, Β. Γ. (2005). *Ανάλυση δεδομένων στην επιστημονική έρευνα με τη χρήση του SPSS*. Αθήνα: Gutenberg.
- Παρασκευόπουλος, Ι. Ν. (1993). *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας*. Τόμοι 1 και 2. Αθήνα
- Παρασκευόπουλος, Ι. Ν. (1990). *Στατιστική εφαρμοσμένη στις επιστήμες της συμπεριφοράς*. Τόμοι Α΄ και Β΄. Αθήνα.
- Τσιναρέλης, Σ. Γ. (2000). *Ο θεσμός της ένταξης και η ενσωμάτωση. Η ελληνική και η ευρωπαϊκή πραγματικότητα, οι διαφαινόμενες προοπτικές*. Ανακοίνωση σε Συνέδριο του ΠΤΔΕ του Παν. Κρήτης, Ρέθυμνο